

פרשת בראשית (תשפ"ב)

ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת (ה', ד')

יש לעיין, דבכל הדורות לאחר אדם הראשון כתוב לשון יחי אחרי שהוליד בן, כמו ויחי שת אחרי הולידו את אנוש, אבל באדם הראשון כתיב ויהיו ימי אדם, ולמה שינה את הלשון ממה שכתב בשאר הדורות. ועוד, למה התחיל הכתוב לומר (ה', ג') ויחי אדם שלשים ומאת שנה ולא כתב גם כן ויהיו ימי אדם.

ועיין באור החיים שפירש על הפסוק ויהיו כל ימי אדם אשר חי (פסוק ה'), שפירש הטעם שהוצרך הכתוב להודיע פרט וכלל של השנים ללא צורך ולא הספיק בפרטי השנים לבד כמו שכתוב בפרשת נח (י"א, י'). והסביר שחיי כל הנבראים הם קצובים וחרוצים מיום הלידה, חוץ מאדם הראשון שנוצר לחיות תמיד אם לא היה חוטא ולא היתה לו קצבה. וזה שנאמר ויהיו כל ימי אדם אשר חי, הכוונה שימי חייו אינם השנים הקצובים לו מיום הלידה כי לא הייתה לו קצבה ובעולם הזה נעשה לו קצבה ואין אלו השנים שנקצבו לו בשעת לידתו.

ולפי זה יש לפרש דהלשון ויחי הוא מנין קצוב וזה אינו שייך לאדם הראשון כמו שפירש האור החיים, וממילא כתיב הלשון של ויהיו ימי אדם, אבל קודם שנולד בנו שת שייך לשון של ויחי גם באדם הראשון דמי שאין לו בנים חשוב כמת כמו שפירש רש"י ברחל אמנו בפרשת ויצא (ל', א') כשאמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ופירש רש"י מכאן שמי שאין לו בנים שחשוב כמת, וקודם שנולד לאדם הראשון בן שממנה יהיה קיום העולם לא שייך לומר שנוצר לחיות תמיד וממילא כתוב לשון ויחי ולא ויהיו ימי אדם. (ג.מ.)

וירא אלקים את האור כי טוב (א', ד')

בספר אדרת אליהו דקדק דבכל מעשה בראשית לא נזכר טוב על הדבר שנברא, אלא סתם וירא אלקים כי טוב, ולמה באור הדגיש וירא אלקים את האור כי טוב.

ויש לבאר על פי דברי המדרש בראשית רבה (ב', ה') את האור, אלו מעשיהם של צדיקים, וחושך, אלו מעשיהם של רשעים. והנה, המילים "את האור" גימטריה תרי"ג, ובלא ה"א, "את אור" גימטריה תר"ח. ויש לפרש שהקב"ה ראה שמתרח הרשע יולד אברהם אבינו שיקיים תרי"ג מצוות תורתנו הקדושה קודם שנתנה ובניו יעמדו על הר סיני ויאמרו נעשה ונשמע, על כן הבדיל בין האור לחושך, היינו שלא ימשך יחוס של בני ישראל מתרח, אלא מאברהם, והוא יהיה ראש יחוסם של בני ישראל. וזהו שכתב במדרש בראשית רבה (ל"ט, ז') המובא ברש"י סוף פרשת נח, דלכך כתב וימת תרח בחרן קודם שהלך אברהם לארץ כנען, הגם שבאמת עדיין היה תרח אז בחיים, ולמה הקדים מיתתו, אלא כדי שלא יאמרו איך הניח אברהם את אביו לעת זקנתו והלך לו, לפיכך קראו הכתוב מת. ובמה שאמר לו הקב"ה לך לך, פטרו מכבוד אב, דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. וגילה הקב"ה במה שהבדיל בין האור של אברהם לחושך דתרח, והוסיף ה' ד"האור" לשמו ושינה את שמו לאברהם מאברם שקרא לו טרח אביו, ועשאו אב המון גוים, שכולם יתיחסו אחריו. (בן לאשרי)